

Esala poya – Āsālhā uposatha (Červenec)

Vznešený Buddha pronesl svou první rozpravu na den, který se nazývá *Āsālhā uposatha*.

Historie

Āsālhā uposatha je dalším z významných dnů v buddhismu. Připadá na patnáctý dorůstající měsíc osmého lunárního měsíce. V době našeho Buddha se odehrály čtyři následující události:

1. Vznešený pronesl první rozpravu k pěti asketům, v lese *Isipatana* nedaleko *Vārāṇasī*.
2. Ctihodný *Aññā Koṇḍañña* během přednesu Buddhovy rozpravy dosáhl prvního stupně osvícení (*sotāpanna*).
3. Poté, co se stal *sotāpanna*, požádal o přijetí do mnišského řádu. Vznešený Buddha ho ordinoval a *Aññā Koṇḍañña* se tak stal jeho prvním žákem a mnichem (*bhikkhu*).
4. Zrození Trojího klenotu, který zahrnuje Buddhu, Dhammu a Saṅghu. První svědectví o Buddhově osvícení tím bylo zhmotněno a Buddha dovršil svého buddhovství. To znamená, že po dosažení osvícení nepodržel své znalosti pouze pro sebe, jako tomu je v případě *Pacceka*buddhy (nezávisle probuzený).

Āsālhā uposatha měla svůj počátek, jak je popsáno níže. Buddha po svém osvícení strávil sedm týdnů ponořený v blaženosti (*vimutti sukha*). Po uplynutí tohoto blaženého období byl znepokojen tím, že jeho znalost probuzené mysli byla tak hluboká, že by bylo obtížné pro bytosti s hlubokými nečistotami ji pochopit.

Setkání s Brahmou Sahampati

Nebeský král *Brahmā Sahampati* věděl o Buddhových obavách a požádal ho, aby předával své učení, neboť jsou stále ještě bytosti, které mají méně prachu na očích.

„Ti dokonalí, ctihodný, kteří byli plně osvíceni v minulosti, žili tak, že si vážili právě této Dhammy a uctívali právě tuto Dhammu. I ti dokonalí, kteří budou budoucnosti, budou žít tak, že si budou vážit právě této Dhammy a budou uctívat právě tuto Dhammu. Ctihodný, necht' i nyní Vznešený, dokonalý, plně osvícený žije tak, že si váží právě této Dhammy a uctívá právě tuto Dhammu.“

Toto řekl *Brahmā Sahampati* a když to vyslovil, mluvil ještě dále:

„Ti, kteří byli osvícení v minulosti, ti osvícení v budoucnosti i ti osvícení v přítomnosti, kteří rozptylují zármutek mnohých – ti všichni žili, budou žít a žijí tak, že uctívají pravou Dhammu. To je povaha buddhů. Proto kdo si přeje vlastní dobro a má naději na svoji velikost, určitě by měl uctívat pravou Dhammu, pamětliv poselství buddhů.“

Díky svému velkému soucitu (*karuṇā*), použil Vznešený svou buddhovskou vizi a spatřil všechny bytosti tří světů, jak jsou chyceny v pasti. Při svém vidění spatřil tvory, kteří měli ve svých očích málo nebo mnoho prachu, kteří byli s bystrým intelektem nebo těžko chápající, s dobrými nebo špatnými rysy, tvory, které lze učit snadno nebo s obtížemi, a málokteré, kteří žijí tak, že považují hříchy za pramen strachu pro onen svět. Tak jako v jezírku s lotosy modrými, červenými a bílými, některé lotosy zrozené ve vodě rostou ve vodě, zůstávají ponořeny ve vodě a prospívají ponořeny ve vodě; některé jsou zrozeny ve vodě, rostou ve vodě a zůstávají na povrchu vody; některé jiné jsou zrozeny ve vodě, rostou ve vodě a zůstávají vynořeny z vody, vodou neposkvřeny. Právě tak, když Vznešený prohlédl svět svým duchovním zrakem, uviděl tvory, kteří měli ve svých očích málo nebo mnoho prachu, kteří byli s bystrým intelektem nebo těžko chápající, s dobrými nebo špatnými rysy, tvory, které lze snadno učit nebo s obtížemi, a málokteré, kteří žijí tak, že považují hříchy za pramen strachu pro onen svět. Obrátil se po tom na *Brahmu Sahampati* ve verších takto:

„Otevřeny jsou pro ně dveře ke stavu neumírání. Nechť ti, kdo mají sluch, pojmou důvěru. Jsa si vědom obtíží, Brahmo, neučil jsem lidi tuto vznešenou Dhammu.“

Rozhodnutí učit Dhammu

Po přijetí výzvy, aby učil Dhammu, první myšlenka, která Buddhovi napadla dříve, než se vydal na svoji velkou misi, byla: *„Koho budu učit Dhammu nejdříve? Kdo porozumí Dhammě rychle? Nuže, bude to Alāra Kālāma, který je učený, zdatný, moudrý a dlouho měl jen málo prachu v očích. Co kdybych jej prvního učil Dhammu. Ten porozumí Dhammě rychle.“*

Na to se objevila před Buddhou nějaká božská bytost a řekla: *„Ctihodný pane, Alāra Kālāma zemřel před týdnem.“* Se svojí neobyčejnou vizí zpozoroval, že tomu tak bylo. Potom pomyslel na *Uddaka Rāmaputtu*. Okamžitě jej informovala tato božská bytost, že ten zemřel předcházejícího večera. Svým neobyčejným zřením zpozoroval, že tomu tak také je. Buddha si pomyslel, že je to opravdu jejich velké neštěstí, protože jestliže by mohli vyslyšet Dhammu, okamžitě by jí porozuměli. Nakonec Buddha pomyslel na pět odhodlaných asketů, kteří se kdysi k němu velmi dobře chovali.

Praktikovali s ním v době, kdy byl ještě *bodhisatta*. Pomocí svého nadpřirozeného zření zpozoroval, že pobývali v Oboře u *Isipatany*, poblíž *Benārasu*. Když Buddha pobyl u *Uruvely*, vypravil se postupně směrem k *Benāresu* a rozhodl se je navštívit v lese, kde přebývali.

Když tito asketové Buddhu z dálky uviděli, dohodli se mezi sebou, že mu neprokáží patřičnou úctu, jelikož si jeho přerušení přísné askeze vykládali špatně. Řekli si: „*Přátelé, asketa Gotama přichází. Je žádostivý přepychu a vrátil se k životu v pohodlí. Neměli bychom jej pozdravit a obsluhovat. Neměli bychom mu odebrat misku a šat. Nicméně by se mělo připravit místo k sezení. Jestliže si bude přát, nechť si sedne.*“

Jak však Buddha postupně přicházel blíže, jeho majestátní osobnost zapůsobila tak, že byli nuceni ho přijmout s patřičnou úctou. Jeden vyšel vpřed a odebral mu almužní misku a roucho, druhý připravil místo k sezení a jiný nachystal vody k umytí nohou. Nicméně jej však oslovili jeho jménem a nazývali ho přítelem (*āvuso*), což byla obecná forma užívaná k oslovení mladších nebo rovných.

Vznešený je napomenul se slovy: „*Neoslovujte, mniši, Tathāgatu jménem nebo slovem āvuso, Vznešený je mniši, Tathāgata. Je plně probuzený. Dopřejte sluchu, mniši! Neumírání (amata) bylo dosaženo! Budu učit, budu vykládat Dhammu. Budete-li jednat podle mého poučení, dosáhnete vlastní intuitivní moudrosti zanedlouho, v tomto svém životě, toho, kvůli čemu právem synové z ušlechtilých rodin odcházejí do bezdomoví a sice nejvyššího a nesrovnatelného završení čistého života.*“

Nato pět asketů odpovědělo: „*Oním svým jednáním, āvuso Gotamo, onou kázní, onou bolestivou askezí jsi nedosáhl žádného zvláštního nadlidského poznání a vzhledu hodného ariya (vznešený). Jak bys toho mohl dosáhnout, když ses stal žádostivý přepychu, vzdal ses úsilí a vrátil ses k životu v pohodlí?*“

Jako vysvětlení jim Buddha znovu zopakoval, co již řekl. A podruhé zaujatí asketi vyjádřili své zklamání tímtež způsobem. Když neústupní asketi odmítající mu uvěřit vyjádřili svůj názor potřetí, Buddha se jich otázal: „*Víte, mniši, o případě, že bych kdy k vám tak mluvil?*“ „*Věřu, že nikoli, ctihodný pane!*“ Buddha tedy i potřetí opakoval, že dosáhl osvícení a že i oni mohou dosáhnout pravdy, jestliže budou podle jeho poučení jednat.

Pronesení první rozpravy – Dhammacakkappavattana sutta

Vzdělání asketi, ač neúprosni ve svých názorech, byli potom plně přesvědčeni o velkých úspěších Buddhy a o jeho oprávněnosti jednat jako jejich morální vůdce a učitel. Uvěřili jeho slovům a seděli tiše, aby naslouchali jeho ušlechtilému učení.

Dva z asketů Buddha učil, zatímco tři odešli pro almužny. S tím, co tři asketi přinesli z jejich pochůzky za almužnou, šest žilo. Tři askety učil, zatímco dva vyšli za almužnou. Tím, co ti dva přinesli, se šest živilo.

A těch pět asketů, takto Buddhou napomenuti a poučení, sami podléhající zrození, stárnutí, nemoci, zármutku a nečistot, si uvědomili skutečnou povahu života a hledající oprostění od zrozování, oprostění od stárnutí, oprostění od nemoci, oprostění od zármutku a oprostění od nečistot, hledající nesrovnatelný nejvyšší mír, *nibbānu*, dosáhli nesrovnatelného bezpečí, *nibbāny*, která je prostá zrozování, stárnutí, nemoci, smrti, zármutku a nečistot. Poznali, že jejich osvobození bylo nezvratné, že to je jejich poslední zrození a že z tohoto stavu dále už nic nevzejde.

Dhammacakkappavattana sutta, která pojednává o čtyřech ušlechtilých pravdách, byla první rozpravou, kterou k nim Buddha pronesl. Když ji nejstarší z nich, *Aññā Koṇḍañña* uslyšel, dosáhl prvního stupně svatosti. Když dostali další poučení, dosáhli později i ostatní čtyři *sotāpatti*. Když uslyšeli *Anattalakkhaṇa suttu*, která pojednává o neexistenci trvalého já, všech pět dosáhlo arahanství, konečného stavu svatosti.

Prvních pět žáků

Pět učených mnichů, kteří tak dosáhli arahanství a stali se Buddhovými prvními žáky, byli *Koṇḍañña*, *Bhaddiya*, *Vappa*, *Mahānāma* a *Assaji* z brahmánského rodu. *Koṇḍañña* byl nejmladší a nejbystřejší z osmi brahmánů, které král *Suddhodana* povolal k dávání jména svému vnoučeti. Ostatní čtyři byly syny oněch starších brahmanů. Ctihodný *Koṇḍañña* se stal prvním *arahatem* a nejstarším členem *saṅghy*. Byl to *Assaji*, jeden z oněch pěti, kdo získal za stoupence velkého *Sāriputtu*, hlavního žáka Buddha.

Āsālha Puja den je dnem zrození Trojího klenotu, který zahrnuje Buddha, Dhammu, a Saṅghu. V důsledku první Buddhovy rozpravy, nebeské bytosti v každé říši od země skřítků až po Brahmovu oblast, všechny pěly chválu Buddhovi. Zvuk rezonoval přes desítky tisíc vesmírů a nesrovnatelný jas prostupoval všude jako důsledek nebeské moci.

Jak praktikovat na den Āsālha uposatha

Nyní jsme se dozvěděli něco o dni *Āsālha uposatha*. Jak na tento den praktikovat? Každý z nás, buddhistů by měl prohloubit svou víru v Trojí klenot a být více odhodlaný pro praxi meditace, dokud nedosáhneme konečného probuzení, *nibbāny*.

Vzhledem k významu dne *Āsālha uposatha* si naši předchůdci uvědomili, že pokud chtějí studovat dobře každý předmět a hluboce ho pochopit, musí pochopit jádro této věci. Například, pokud chtěli studovat pokročilou matematiku, museli si pamatovat násobilku. Stejně tak, když chtěli dobře nastudovat Dhammu, museli se naučit *Dhammacakkappavattana suttu*.

Buddhisté by měli v tento den jít do kláštera nabídnout *dānu* Saṅgze, dodržovat osm bodů výcviku a meditovat. Naši předchůdci chápali tyto věci dobře, připravili se na to a v tento významný den přicházeli do klášterů a poslouchali *Dhammacakkappavattana suttu*, první Buddhovu rozpravu, která nás uvádí na vznešenou osmičlennou stezku a snažili se chápat a uskutečňovat její význam.

Dalším aspektem toho, co děláme, ať už pro osobní nebo veřejný prospěch je, že musíme mít jasné zásady a tyto zásady by měly korespondovat s Dhammou a zásadami Buddhova učení. Měli bychom je praktikovat tak dlouho, dokud se nestanou naším dobrým zvykem, který nám bude prospěšný, stejně tak jako celé naší společnosti, a náš národ tím bude vzkvétat a bude naplněn mírem.

Den *Āsālha uposatha* se také nazývá „Dnem Dhammy“ a my si ho v tento den připomínáme tím, že vzdáme úctu velkoleposti Vznešeného Buddha, jeho nezměrným kvalitám a daru Dhammy zejména v obsahu *Dhammacakkappavattana sutty*, kterou je Ušlechtilá osmidílná stezka.

Napsala bhikkhuni Visuddhi

Použity citace z knihy Josefa Marxe: Buddha a jeho učení